

Om tiondens och presterskapets på gåvor af församlingsboarne grundade lönin...

Munck af Rosenschöld, Nils
Rudolf,

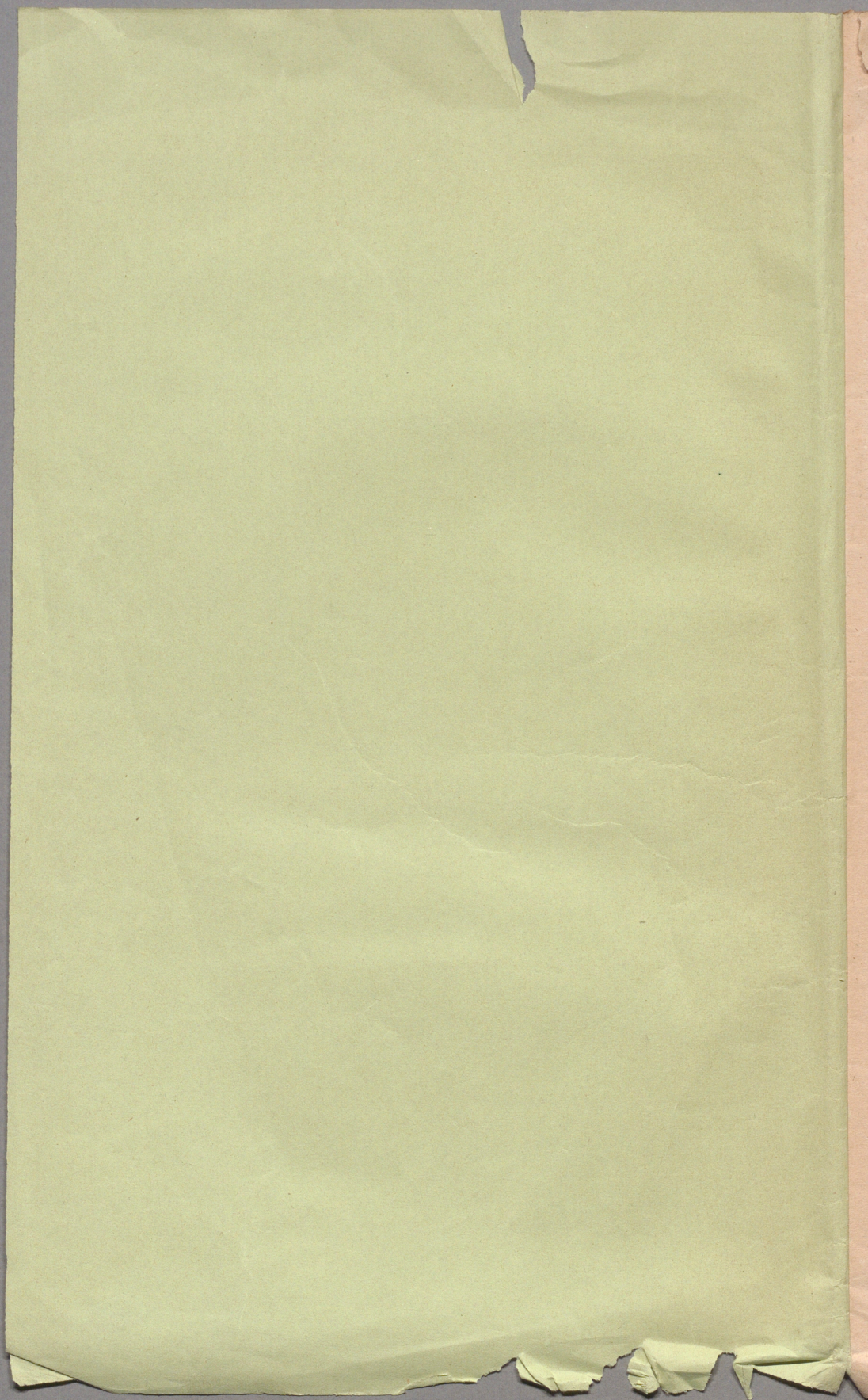
20 Eckl.Br.

National Library
of Sweden

18

1847

Förvaltn
Sahl
(Be)
o

Om

Tiondens

och

Presterskapets på gåfvor af Församlingsboarne

grundade

Löningsförmånens afskaffande

och

Nytt Lönings och Befordringssätt för detsamma.

Afhandling ur Statshushållningen

af

N. R. Munck af Rosenschöld.

Lund 1847. Tryckt hos *N. P. Lundberg.*

Om
Tjodens

ANVÄNDNING

En öfversättning af Högskoleförordningen

Af Högskolestyrelsen

En öfversättning af Högskolestyrelsens

Utgåfvad

En öfversättning af Högskolestyrelsens

En öfversättning af Högskolestyrelsens

En öfversättning af Högskolestyrelsens

En öfversättning af Högskolestyrelsens

En öfversättning af Högskolestyrelsens

Sveriges

KONUNG,

Adel och Allmoge

Tillegnas

Detta Verk,

*Felen huri torde af Eder öfverses och för-
tjensten befordras till fäderneslandets gagn.*

Underdänigast
af
Författaren.

Prosten och Theologiæ-Doctorn

G. A. THESTRUP.

Kyrkoherdarna

HENRICK SCHÖNBECK

och

FREDRICK HORNEY.

Mina Herrar!

Det torde tillåtas mig, att få tillegna de uti följande små utkast antydda idéer, eder granskning och edert hägn, då jag lärt känna eder så till hjer-ta som förstånd stå främst bland Svenska Presterska-pet och J ären bland de få, hvilka jag funnit mäkti-ga af den stora idéen, att Ståndsintresset är den legio, som håller Svenska Presterskapet långt under medbröder i öfriga reformerade länder, och att de biskopliga makterna utöfva ett menligare inflytande på kyrkan och det lägre Presterskapet än till och med på Staten i allmänhet, och, såsom det ständigt visar sig vid tillsättningarna, äro en politisk reser-voir d'intrigues, hvarmed styrelsen vill verka från Staten på Kyrkan och från Kyrkan på Staten, hvar-om senast vittnar biskops H—s vagabondage. Med ett ord våra Biskops-Embeten äro ännu så till sin inrättning som sina personligheter så Katholska som möjligt; skada att dem ännu icke blifvit bibehållit braconnage och all annan libertinage.

§:en 1:sta.

Om Presttioden och dess afskaffande.

Presttioden, en åtminstone hvad Skåne angår med våld*) allmogen påtvingad skatt**) eller gärd i sin tillkomst och till sitt fortfarande helt och hållet stridande mot vår nu gällande Regeringsform, hvilken uti 57:de §:en säger: "Svenska Folkets urgamla rätt, att sig beskatta, utöfvas af Rikets Ständer vid allmän Riksdag," har nu fortfarande hvad öfra Sverige angår ända från Carl den 7:des och Knut Erikssons styrelse, då derom blef hufvudsakligen bestämdt, och förut påbudet blef den af Erkebiskop Absalon i Lund och Konung Waldemar i Danmark Skåningarna påtvingad i slutet af 12:te århundradet genom åtskilliga fältslag och slutligen bannlysning.

Denna skatt har i alla tider varit för jordegarnes tryckande och förhatlig, som kan slutas af det hårdnackade motstånd, som Skåningarne gjorde mot ofvannämnde Konung Waldemar, men har blifvit det ännu mera nu, då hvad Skåne***) angår större delen af jorden är uppodlad och folkmängden ökad; förut hade jordegaren vidsträckt fält af skog och betesmarker, som voro fria från denna Presttutskyld,

*) Af Erkebiskop Absalon i Lund och Konung Waldemar af Danmark genom slaget vid Dyssiebro m. fl. städes.

**) Skatt är hvarje gärd, som af medborgare efter viss beräkningsgrund lemmas till samhällets bästa, antingen till dess Embetsmäns aflönande eller andra samhällets utgifter. Beskatta, beskattning, bestämmandet af denna gärd. Enligt nu gällande Regeringsform utöfvas all beskattning till följe af Svenska folkets urgamla rätt af Rikets Ständer vid allmän Riksdag. All Tioden är således en skatt; Rikets Ständer kunna vid allmän Riksdag derom bestämma, således densamma antingen upphäfva eller påbjuda; men då den bestämmelse eller beskattning, hvari genom denna skatt tillkommit ej är verkställd af Rikets Ständer vid allmän Riksdag, är samma både skatt och beskattning utom grundlagen.

***) Anmärkes, att författaren hufvudsakl. håller sig vid Skåne såsom den af honom till grund kända orten, hvar est tioden också är mest tryckande.

af hvilka han fick sin näring lika så mycket och mera än af åkerbruket, nu är större delen af jorden uppodlad och således underkastad denna Prestböroda, jordegaren har ej skog eller betesmarker, utaf hvilka han kan draga någon afkastning och genom folk-mängdens ökande och jordens deraf uppkommande styckning har hvarje jordegare i allmänhet mycket mindre att lefva utaf än fordom, beskattningen blir således så mycket mera tryckande å Tiondegifvarnas sida och detta sätt att taga lön så mycket obilligare å Presterskapets sida, då denna löningsinkomst sedan dess införande nästan stigit hundradefallt, så att i närvarande stund ingen Embetsmannaklass i Sverige i förhållande till sina göromål och kunskaper är så lönad som Presterskapet, hvaraf större delen också nu börjat att blifva Församlingens Herrar i stället för dess tjenare.

Då denna beskattning är orättvis icke blott i anseende till sitt ursprung och fortfarande utan äfven till sina följder, och obehöflig för Statens behof; ty den har blifvit påtvingad med våld; den har icke enligt vår nu gällande Regeringsform blifvit upptagen uti den af Rikets Ständer vid våra Riksdagar verkställda beskattning och Riksstat; den är mycket mera tryckande nu än fordom och ökar de Embetsmäns, hvilka uttaga den såsom lön, inkomster långt mera än som var afsedt då den infördes, och detta öfver höfvan; och det finnes andra tillgångar och sätt att löna dessa Embetsmän i likhet och efter samma beräkningsgrund i förhållande till Embetsbestyren som Rikets öfriga Embetsmän; så kan det icke annat än högeligen förundra enhvar, att denna beskattning ändock så länge kunnat få fortfara.

Orsaken har varit den, att Presterskapet, hvad ingen annan Embetsmannaklass är, utgör ett särskilt Riksstånd; det har alltid vetat, att i förening antingen med Konungen eller Adlen gifva sig en betydande ställning i Staten och det har på så sätt fått bibehålla denna löneförmån opåtald, då den isynnerhet drabbade det lägre Ståndet eller Bonden, i det Adlen genom sina Säterier visste att göra sig fri för denna böroda. Presterskapet har genom den beredvillighet

det alltid visat Konungen, då det varit fråga om inskränkning uti folkets friheter, vetat att få fastställd denna rättighet, att draga till sig trettondedelen af det odlaren förtjent med sin svett, och hvad, sedan alla andra bördor blifvit fullgjorda, oftast skulle blifva endaste lönen för hans möda, och under namn af privilegier eller förmånsrättigheter har det öfverlemnats, denna rättighet åt sina efterträdare ända till våra dagar såsom ett af Gud dem gifvit arf, om hvilket det sökt bibringa oss den öfvertygelsen, att det var helgerån att vidröra.

Adlen var såsom nämnt till en del fri från denna börda, och hade sjelf företrädesrättigheter byggda på samma lösa grund, om hvilkas grundlöshet det önskade Presterskapet skulle icke lemna någon upplysning. Allmogen hölls med all id uti största mörker på det den icke måtte se intränget uti sina och orättvisan af andras rättigheter. Presterskapet höll troget ljuset under Tiondeskäppan, men det har blifvit mot deras vilja framhafdt, och man kan nu fullt inse, att denna är endast full af rofferiets orättfärdighet.

Tienden skyddas nu blott af den deröfver kastade slöja, att den är ett privilegium. Låtom oss se till hur dermed förhåller sig och om detta vårt jordbruk tryckande onda är af den beskaffenhet, att det icke kan aflägnas derifrån. Hvad privilegiiifrågan angår, så måste den icke vara af kraftigare beskaffenhet än de andra Ståndens privilegier. Vi se adlens sista privilegium af värde, den olika arfsrätten, försvinna på så sätt, att trenne (3:ne) Stånd och Konungen förklara sig öfver alla privilegier; vi se denna fråga förklaras för att icke vara något privilegium och den har försvunnit. Jag klandrar icke denna åtgärd, som jag tvertom anser för högst rättvis, jag vill blott visa, att Presteståndet genom sitt beslut i detta fall visat öfriga Stånden sättet huru Privilegiiifrågor skola afgöras, då de falla besvärliga. Men utan afseende på Presttiondens privilegiiinatur och denna frågas afgörande såsom privilegiiifråga, behöves för dess afskaffande intet annat skäl, än att den är en beskattning och kan således vid hvarje Riks-

dag dragas under Ständernas pröfning, hvilka ega bestämma öfver dess upphörande eller fortfarande. Men nu uppstår den frågan: *Kunna Rikets Ständer efter fattadt beslut om Presttiondens upphörande genast draga försorg om Presterskapets löns utgående på annat sätt eller denna löneförändring först kan komma att verkställas efter nu lefvande Innehafvares af Prestläggaheter död?* Jag svarar utan omsvep, *Rikets Ständer kunna bestämma Presttiondens upphörande och ny löningsstats för Kyrkans Embetsmän inträdande med Riksdagsåret; ty äfven antaget, att Statens Embetsmän skola, då de icke genom ransakning och dom blifvit embetet förlustiga, enligt 36 §. Regeringsformen bibehållas äfven vid den Embetet åtföljande lön, hvartill de äro utnämnda, ehuru derom icke nämns, så hafva dock Rikets Ständer ovillkorlig rätt att bestämma, hvilka Statsmedel de för lönens bestridande vilja använda. Vill nu Presterskapet icke mottaga lön efter den nya Stat Rikets Ständer bestämma, får det sin lön i penningar efter den uppgift för beskattning för löneinkomster, som det sjelf lemnat under de fem före löneförändringen förflutna åren och dermed är denna stötesten undanröjd.*

Så har jag uppfattat vägen för Svenska jordens befriande från en tyngd, som trycker den lika mycket som dess bebyggare förut vore tryckta af det Påfviska Prestväldet, det beror på ett upplyst, om sitt eget och fäderneslandets väl mänt Bondestånd, på rättvisa Med-Ständer och en folkets väl viljande Konung, att på denna väg söka landets välstånd och medborgares väl och förekomma att icke frukten af våra skördar förtäres af den kast, som enkom i denna afsigt i århundraden sökt hålla vårt samvete i tvång och vårt förstånd i mörker.

Jag öfvergår till frågan om ett nytt aflöningsätt för Presterskapet, sedan jag först i förbigående vidrört den delen af dess lön, som grundas på gåfvor.

§:en 2:dra.

Om Presterskapets på gåfvor af Församlingsboarne grundade löningsförmåner.

Med dessa gäller samma förhållande som med

Tionden; de kunna af Rikets Ständer såsom beskattningar indragas eller också såsom en olaglig tunga på Rikets undersåtare förbjudas. Grundade på frivilliga gåfvor, hafva de längesedan blifvit af Presterskapet ansedda såsom en löningsförmån, hvartill de sökt utverka sig rätt genom Kongl. Resolutioner och Landshöfdinge-Embetenas handräkningar; de äro så mycket orättvisare som de äro en ytterligare tyngd på de redan öfver höfvan betungade jordbrukarne och en ytterligare tillökning af inkomster för det redan öfver all hof lönta Presterskapet.

§:en 3:dje.

Om nytt aflöningssätt för Presterskapet icke beräknadt på Tionde och gåfvor utan på boställe och penningelön af Staten.

Vill man granska Presternas löneförmåner så uppbära de jemfördt med våra andra Embetsmän t. ex. vid krigshären fem gånger lön för samma tjenstebefattning. Först hafva de boställen*), våra vid indelta krigshären varande Embets- och Tjenstemän, hafva utom detta ingen annan lön, De hafva för det andra i Strå-Tionden en lön så stor, att ingen Embetsman i Riket efter samma åliggande eller värdighet hafver så mycket som de utaf de större Prestgälden. De hafva för det tredje Qvick-Tionde, eller 10:de delen af alla de förnämsta husdjur, som på landet födas, från hästen till hönan och gåsen; dessutom gåfvor af nästan allt hvad matnyttigt bonden eger såsom smör, bröd, ägg, fläsk och mjölk &c., ja detta går så långt, att de taga till och med höet från Kräken och linet från Fruntimren. Vidare dagsverken äckor och ved. 4:de betalning för hvarje verkstaldt tjensteåliggande utom predikandet. 5:te offer. Utom att detta löningssätt är tryckande för de skattdragande, som skola bidraga dertill, orättvist i förhållande till våra andra Embetsmäns aflöning, hvilka oftast utan att hafva mer än 10:de delen så stor löneinkomst som Presterna, få bestrida mycket svårare tjenstebe-

*) I allmänhet utgörande 16-delen af församlingarnes jordrymd.

fattningar, och ej ega den förmån, som Presterna, att ehuru de sjelfva antingen icke vilja eller icke kunna bestrida tjensten likväl få behålla både den och lönen, är det slutligen orättvist i afseende på löntagarna sjelfva. Ty då lönen i allmänhet är grundad på åkerbrukets blomstring och församlingsboarnes välstånd, så är klart, att de, hvilka få gäll på de rika slättbygderna, hvarest Församlingarna äro mindre till vidden, få de bästa löneinkomsterna och ändock mindre att sköta än de, som få gäll uti de glest bebodda, oländiga och ouppodlade trakterna, hvarest äro obetydliga inkomster; och man har derföre till grund för befordran delat Prestgällen i tre klasser, hvaraf man ansett den första klassen skulle vara belöning för utmärkt presterlig förtjenst och lärdom. Följden har icke blifvit lärdom, utan egennyttan har blifvit den drift, som i allmänhet bestämt en persons ingående i Prestståndet, och ränkor det, som förskaffat honom befordran. Vid ofvannämnda indelning i klasser, har man valt en falsk grund för befordran; man har ansett Församlingarna vara till för Presternas skuld och ej tvertom. Jag anser satsen, att Presterna äro till för Församlingarnas skuld vara den riktiga och uppställer derföre, då hvarje Församling, den må bestå af fattiga skogsbönder eller rika stadsboar och slättboar, är lika mycket berättigad att rent och klart blifva undervisad uti Guds ord, såsom grund för Presterskapets aflöning, att hvarje församling bör med afseende på lärarens tjenstetid och lefnadskostnaden på stället hafva lika stort löneanslag för sin lärare, då med andra olägenheter äfven den hittills förargelseväckande infödingsrätten försvinner, och att Prestgällen icke böra vara större, än att de af Kyrkoherden kunna fullkomligt med alla sina göromål utan öfveranstängning skötas; jag vill ej en Guds ords tjenare skall hafva en dryg lön och intet verkställa och hafva medbröder, hvilka uträtta allt endast lönte som drängar; förslaget blir derföre som följer.

Intet Prestgäll får bestå af mer än en Socken och kyrka. Der Prestgället efter nuvarande sockenindelning i anseende till ortens ödslighet skulle blif-

va för vidlyftigt för en Prest att sköta, bör det efter lägenhet och undersökningar delas till flere, äfvensom der sig göra låter, tvenne socknar sammanslås till en. Hvarje Prestgäll skall vara försedd med Prestgård *), hvartill först begagnas de, som redan förefinnas, för det andra annex eller mensalhemman der dylika i annexförsamlingarna finnas; uti de församlingar på landet, der dylika ej förefinnas, inköpas för Statens medel Prestbohl så stort, att derpå kunna födas två hästar och fyra kor. I städerna inköpas blott Prestgårdar, i fall ej dylika finnas, utan afseende om dertill finnes någon jord, för hvilken hemman på landet kunna lemnas i vederlag. Klockarebohl förvandlas till hjälpprestlägenheter, hvars Innehafvare äro skyldiga att med en frisöndag och tvenne Prediköndagar lemna tjenstebetråde i tvenne församlingar. Lönen blir för Kyrkoherde utom bohlet, när detta kan uppskattas till 1000 R:dr R:gs, 2000 R:dr R:gs de 10 första åren han är Kyrkoherde; sedermera, då han för de sinas uppfostran och utkomst kan behöfva använda kostnader, ökes den om han hela tiden sjelf förvaltadt sitt Embete, till 3000 R:dr dermed förenadt öfverinseende öfver den Församling, som har en Kyrkoherde af mindre än 10 års Embetstid, hvars gäll är angränsande, så framt Härads-Prosten anser honom skicklig dertill och den yngres ovana vid tjenstgöringen sådant fordrar. Står någon i samma förhållande såsom nu då de hafva *vice Pastor*, njute denne halva lönen, och vare närmaste hjälpprest dertill sjelfskrifven, om han är skicklig dertill, och förrättas hans Embete på samma villkor. Blir Kyrkoherde oskicklig för alltid sitt Embete förvalta får han således half lön. Jag vill i förbigående anmärka, att somliga anse origtigt, att man kan lefva sig till större lön, men jag kan icke annat än finna, att de hafva en felaktig åsigt af förhållandet; lönen ökes icke derföre, att innehafvaren lefver, utan derföre att han en längre tid med skicklighet förvaltadt sitt Embete, en ordning, som

*) Så snart aflöningen utgår från Statskassan äro boställen nödvändiga, eljest kunde vid någon Statsbrytning embetet för en tid blifva alldeles lönlöst; men boställena skola uppskattas.

iakttages öfver allt. Då Prestbohl anses kunna uppskattas till mer än 1000 R:dr R:gs, minskas lönen af Statskassan med öfverskottet; uppgår den ej till detta belopp ökes penninglönen med skillnaden. Hjelp-prest har först 500 R:dr R:gs utom bohl, som bör kunna uppskattas till halfva beloppet, efter 10 års tjenstetid 1000 med minskning eller ökning i penninglönen i fall uppskattningen på bohlet öfver eller understiger det ofvanför uppgifna beloppet. Der så stäldt är, att bohl ej kan erhållas så, att en hjälpprest blir till hvartannat Prestgäll, anställles dock hjälpprest till hvartannat sådant med 800 R:dr R:gs lön, efter 10 års tjenstetid tolf. Der, hvarest finnas så många, Presterskapet till lön anslagna hemman, att de icke behöfvas till bohl för Kyrkoherde eller hjälpprest, blifva de enkesäten eller utförpaktade för Prestenkassans räkning, hvilken bör tillhöra hela Rikets Presterskap. Nådären försvinna, men Prestenka med dess omyndiga barn njuter af Statskassan lön för två år efter sin mans död, och omyndiga barn efter deras fars död; är Enka eller omyndigt barn ensamt fås blott ett års lön. Dessutom tillgodonjuta enkor enkesäte, hvarest det finnes och andel af Prestenkassan, som bör tillhöra hela Rikets Presterskap, hvartill löntagande Prest alltid bör lemna minst 100-delen af lönen årligen. Hvarje omyndigt barn tager lika rätt med enkor i kassan. Enkesätena, som äro, tillhöra icke något särskilt gäll utan hela stiftets Prestenkor, som hafva barn, och tillfalla dem efter ordning efter mannens dödsdag; finnas ej Enkor med barn till alla, förpaktas de bort och inkomsten tillfaller Enkekassan, som aldrig får utgöra någon grundhufvudstol, utan skall utdelas årligt, att ej förhållandet må blifva såsom i Gustaf den 3:djes tid då Staten kom i behof af hela hufvudstolen. Presthus med 16,666 R:dr 32 sk. R:gs förmögenhet får ej del i Enkekassa. Är de understöd njutandes antal så ringa, att utdelningen öfverstiger 200 R:dr R:gs årligen på hvarje, kan afgiften till kassan minskas.

Tills Prest blifvit tillsatt förvaltas gället af tillförordnad Prest med full lön af Staten.

I Städerna der lefnadskostnaden är dyrare, ökes

lönen med en tredjedel mot den på Landsbygden och i Stockholm med hälften, allt annat lika. Städernas Kyrkoherdar ega därför skyldighet att vara Häradsprostar utan annat vederlag, och de i Stockholm Ledamöter af öfver-Preststyrelsen eller öfver-Consistorium.

Alla Prestgårdars byggande öfvertages såsom i Skåne af en byggnadsstyrelse eller också byggas alla af Församlingarne, men underhållas af löntagaren.

Dessa löner komma, sedan en ändamålsenlig indelning af Prestgällen blifvit fullkomligt verkställd, att, på grund af Rikets Ständers utordnande, utbetalas af Stats- eller Riksgälds-kontoret i fjeröndelar till Stiftsstyrelserna, som utdela dem till Löntagarne, och den summa de årligen utgöra öfverflyttas på bevillningen att af hvarje mantalsskrifven *) antingen lika utgöras såsom förhållandet läter vara i Tyskland, eller också förhållningsmessigt efter hvars och ens uppskattning fördelas. Enkornas nådårs-ersättning utbetales af Riksgälds-kontoret och öfvertages af Rikets Ständer på bevillningen med hvarje ny Riksdag, på samma sätt som Prestlönerna.

§:en 4:de.

Om den högre Preststyrelsen.

Det torde tillåtas mig i förbigående äfven göra ett förslag om ändring uti denna. Biskops-Embetea försvinna; deras inkomster öfverlemnas åt skolorna och Högskolorna, helst Biskopslönernas storhet härrör till en början från Biskoparnas skyldighet, att hålla ett visst antal Studenter vid utländska högskolor. — Kyrkoherden uti hvarje nuvarande Domprostori blir ordförande uti en Stiftsstyrelse, bestående af alla Theologiska Professorerna i de Stift, hvarest dylika finnas, och ett motsvarande antal Prester från stiftet, under namn af Stifts-Prostar, hvilka under den

*) Efter nuvarande folkmängd och indelning i Prestgäll komme Presternas löner upptagna till 3000 R:dr till hvarje Kyrkoherde och lika fördelad på hvarje mantalsskrifven person, att ungefär utgöra 2 R:dr R:gs på hvarje skattskyldig.

tid de såsom sådana tjenstgöra få 1000 R:dr R:gl'd större lön och särskilt hjälpprest; uti de öfriga Stiften af Domprost, Theologiæ-Lectoren, om dylik fins, och Kyrkoherdar från stiftet, att antalet af Stiftsstyresmän blifva lika i alla Stiften; Stiftsprostarna väljas årligen af Stiftets Kyrkoherdar. Domprosten är såsom hittills vid Högskolorna förste Theologiske Professorn, hvilken såsom öfrige Domprostar väljes af Stiftets Kyrkoherdar. — Domprosten bibehåller under nuvarande indelning af Riksstånden Biskoparnas Riksdagsmannarätt äfvensom alla på stat varande Prester, det nuvarande Presteståndets. Stockholm utgör ett särskilt stift, och en öfverstyrelse för förvaltningen af Kyrkans angelägenheter bildas af Kyrkoherden i Storkyrkoförsamlingen, en Kyrkoherde vald från hvarje af de andra stiften, Statsrådet för kyrkliga ärenderna, med samma rätt och skyldighet som nu i Statsrådet, och Konungen med samma rätt som i högsta Domstolen. Förändringar inom kyrkan höra som hittills under Konungens och Ständernas Domsrätt.

§:en 5:te.

Förslag till nytt befordringssätt för Presterskapet.

Då intet befordringssätt i Sverige varit så många ränkor och bedrägerier underkastadt och tillika är så föga ändamålsenligt som det Presterliga, torde så väl å Presternas egen som församlingarnas sida förändring deruti vara högst påkallad. Jag vill derföre jemväl bifoga ett kort förslag till en dylik. Utgående från den grundsats, att Presterna äro till för församlingarnas skuld, och icke tvertom, och att ingen bör befordras till Prest utan att han så till gåfvor som kunskaper är fullt skicklig att sköta Guds församling, blir vägen till ett rättvist befordringssätt lätt funnen utan att hvarken behöfva anlita den s. k. underliga försynen uti Stockholm ej eller den ofta lika underliga och omvexlande examens-ordningen vid Prestbildningsanstalterna, och vägen är den, att Församlingarna utan behof af något förslag och med rättighet att bestämma huru många af de anmälte sökan-

de, de vilja låta pröfva sig, välja sig sjelf Prest*), hvilken är berättigad att söka, så snart han vid fyllda 25 år, ej förr, aflagt sitt presterliga lärdomsprof, som blott bör vara ett, inbegripande det hittills brukliga Prest, och åter under namn af Pastoral-examen förnyade lärdomsprofvet, och blott får afse ett betyg, det af godkänd, man må då uppdrifva fordringarne derfor så högt som man anser Församlingens nytta och behof kräfva.

Uti hittills varande Patronella gäll bibehålles denna rättighet åt Patronen, om han har flesta rösterna inom Församlingen eljest ej.

Jag slutar denna korta uppsats, hvilken jag icke bragt i dagen, emedan jag ansett den fullkomlig, utan emedan jag ansett, att den sak, hvilken den afhandlar, eller räfst uti vårt Prestväsende är af vigt, och denna sak en gång bringad å bane, fastän ofullkomligt framställd, skall omfattas af mäktigare händer än mina samt engång bragt i fullkomligt skick skall göra fäderneslandet nytta och medborgarna lyckliga. Att ensam hafva rätt uti allt är svårt, men jag hafver framställt saken till allas edert skärskådande och det är genom förmågan att bryta ljusstrålen, som vi kunna fatta ljuset.

Ett bland de hufvudsakligaste inkasten af dem, som i allmänhet till sin grundsats skulle vilja godkänna dessa förslag, torde vara: *att Presterna icke böra hafva jordbruk*; men först, utom det skäl jag redan nämnt, anser jag detta vara en angenäm förströelse äfven för den lärda mannen, för det andra anser jag det medföra den nyttan, att allmogen i åkerbruksväg genom Presterskapets föresyn, hvilket upptager tidens förbättringar i detta yrke, kommer att följa med sin tids framsteg; så yttrar Tegnér icke ogrundadt, "*att odlad jord och odladt vett är en förtjänst af Skånska Presterskapet*," hvilket jag också vågar påstå i bildning stå framför det öfriga Sveriges i allmänhet.

Någon kunde kanske anse lönerna för små; derom må de, hvilka hafva om händer Rikets tillgångar

*) Så lärer förhållandet nu vara i Finland.

dömna; jag har ansett dem tillräckliga då vi jemföra med våra öfriga Embetsmäns lönevillkor och den tidigare utväg och det större fält till befordran, som yppar sig om mitt förslag till sina grundsatser antages; att det skulle helt och hållet blifva godkänt, väntar jag icke engång, om jag sjelf skulle granska det, då det är blott ett ögonblicks verk och ett ofullkomligt utkast. Jag slutar med att yttra, att i fall någon skulle anse lönerna för högt tilltagna, må han besinna, att så länge vi behöfva Prester böra vi löna dem så, att någon vill och kan vara det, en nödvändighet, som bör trösta enhvar Prest, som skulle frukta för att detta Embetsmannastånd skulle lida för mycket på en förändring; och att de såsom Religionslärare, de må då hafva hvad namn som helst, i alla tider äro nödvändiga, derom lära de icke blott vara öfvertygade af sin tro på sin läras sanning utan äfven af Häfdernas vittnesbörd; människorna kunna låtsas ovetenhet om en Gud, men vilja de storma himlen, skola de alltid finna stegarna för korta; så återfördes det yrande Paris till erkännande af det högsta väsendet genom ropen: "*lefve döden! lefve djefvulen!*" Presterna, hvilka så mycket tänkt på, att tillskapa sig och sina efterträdare stora löningsförmåner, vill jag påminna om vår Frälsares och Mästares ord, på hvilken jag och såsom jag förmodar äfven de lära tro; "*att eder höfves icke hafva guld, icke eller silfver, icke eller penningar uti edra pungar; och ingen vägskräppa och icke två kjortlar, och icke skor och ingen staf; ty arbetaren är värd sin mat.*"

Från 12 till half 3 eftermiddagen den 17 Mars 1847.

Jag låter denna anteckning som jag finner sluta min handskrift kvarstå, för att då jag använt på detta utkast $2\frac{1}{2}$ timma, belönas med samma vittnesbörd som Leopold då han använt 11 på ett litet skådespelsstycke, eller att jag ej sämre kunde hafva använt min tid.

